

IV

(Tájékoztatók)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

TANÁCS

A Tanács és a Bizottság 2015. évi közös jelentése az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretének végrehajtásáról (2010–2018)

(2015/C 417/03)

A fiatalok által képviselt humán- és társadalmi tőke jelenti Európa egyik legnagyobb értékét a jövőre nézve. Az Európai Uniónak és tagállamainak ezért nem szabad hagyniuk parlagon heverni azt a potenciált, amely a 90 millió európai fiatal jelentette kreativitásban, sokszínűségben és készségekben rejlik.

A gazdasági válság különösen érzékenyen érintette a fiatalokat. Tovább nőtt a szakadék a több és a kevesebb lehetőséggel rendelkező fiatalok között, a fiatalok egy része pedig egyre inkább kiszorul a társadalmi és civil életből. Ezt a helyzetet tovább súlyosbítja, hogy néhányuk esetében fennáll a társadalmi passzivitás, az elszigetelődés, sőt, az erőszakos radikalizálódás veszélye is.

Ezért a Bizottság és a tagállamok a 2013–2015-ös időszakban is folytatták együttműködésüket, hogy előmozdítsák a fiatalok foglalkoztathatóságát, munkaerő-piaci integrációját, társadalmi befogadását és társadalmi részvételét. A növekvő társadalmi-gazdasági megosztottság leküzdése érdekében a szakpolitikának továbbra is foglalkoznia kell azokkal a súlyos társadalmi problémákkal, amelyek számos fiatalt érintenek. Fenntartható megoldásokat kell találnunk az ifjúsági munkanélküliség visszaszorítása, a társadalmi befogadás erősítése és az erőszakos radikalizálódás megelőzése érdekében. Ehhez uniós és tagállami szinten is módszeresebb együttműködésre van szükség számos szakpolitikai területen, így például a foglalkoztatás, az oktatás, a képzés, a megkülönböztetésmentesség, a szociálpolitika, a polgári (és uniós polgári) szerepvállalás, az ifjúságpolitika, valamint a kultúra, a sport és az egészségügy területén.

A 2016–2018-as időszakban az ifjúságpolitikai együttműködés ⁽¹⁾ keretében arra kell törekednünk, hogy a fiatalok minél nagyobb és minél sokszínűbb csoportjait, és mindenekelőtt a kirekesztődés kockázatának kitett fiatalokat képessé tegyünk és ösztönözzük a szerepvállalásra. Az együttműködési keret révén segítenünk kell a fiatalokat abban, hogy minőségi munkahelyeket találjanak és részt vegyenek a társadalmi életben. Az ifjúsági munka, az önkéntes tevékenységek és a demokratikus életben való részvétel terén folytatott szakpolitikai együttműködést az Erasmus+ program keretében nyújtott uniós finanszírozás fogja kiegészíteni. A fiatalok munkaerő-piaci integrációját és humántőkéjük fejlesztését más eszközök, például az Európai Szociális Alap (ESZA) és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés is támogatni fogják.

1. Bevezetés

Az EU a fiatalok foglalkoztatását, foglalkoztathatóságát és társadalmi befogadását elsősorban az uniós alapok – például az Erasmus+, az ESZA és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés – és olyan keretek révén támogatja, mint az uniós foglalkoztatási, növekedési és beruházási stratégia és az Európa 2020 stratégia.

Emellett az EU az ifjúságpolitika terén folytatott együttműködés keretében támogatja, koordinálja és kiegészíti a tagállamok intézkedéseit, összhangban az EUMSZ 6. és 165. cikkével. Az együttműködési keretben a Tanács és a kormányképviselek arra szólítják fel az EU-t és a tagállamokat, hogy:

— az oktatásban és a munkaerőpiacon teremtsenek több esélyt és esélyegyenlőséget minden fiatal számára; valamint

⁽¹⁾ A Tanács 2009. november 27-i állásfoglalása az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretéről (2010–2018) (HL C 311., 2009.12.19., 1. o.).

— mozdítsák elő a fiatalok aktív polgári szerepvállalását, társadalmi befogadását és szolidaritását.

Az ifjúságpolitikai együttműködés többek között adatgyűjtés, kölcsönös tanulás és a fiatalokkal folytatott párbeszéd révén támogatja a különböző fellépéseket, mégpedig a következő nyolc cselekvési területen: oktatás és képzés, foglalkoztatás és vállalkozói készség, egészség és jólét, társadalmi részvétel, önkéntes tevékenységek, társadalmi befogadás, fiatalok a világban, valamint kreativitás és kultúra.

Ez a jelentés értékeli, hogy a 2013 és 2015 közötti időszakban milyen eredményeket sikerült elérni az együttműködési keret céljainak és prioritásainak megvalósítása terén. A jelentés alapjául a fiatalok helyzetének felmérése mellett az uniós, illetve tagállami szintű szakpolitikai intézkedések áttekintése szolgált.

2. Az európai fiatalság napjainkban ⁽²⁾

A válság hatásai 2013 óta is határozottan érezhetők a fiatalok körében. A gyermekkorból a felnőttkorba való átmenet egyre összetettebb és individuálisabb folyamattá vált, főként 2008 óta. Ezt az átmenetet számos döntő változás jellemzi: a fiatalok az iskolapadból a munka világába kerülnek, a korábbi pénzügyi függőség helyett saját maguknak kell gazdálkodniuk a pénzüikkel, és önállóvá kell válniuk – mindez azzal jár, hogy a fiataloknak változó gazdasági és társadalmi feltételekhez és körülményekhez kell igazodniuk és alkalmazkodniuk. A szakpolitikák feladata, hogy támogassák a fiatalokat ezen az úton, és segítsék őket képességeik kibontakoztatásában.

Az alábbi adatok a 15 és 29 év közötti fiatalok helyzetébe adnak bepillantást. ⁽³⁾

A mai fiatalok jobban képzettek, mint bármelyik korábbi nemzedék...

Az oktatási mutatókból pozitív tendenciák rajzolódnak ki. Habár továbbra is jelentős eltérések vannak egyes tagállamok adatai között, a korai iskolaelhagyók arányában összességében csökkenés tapasztalható. ⁽⁴⁾

A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 2010-es 33,8 %-ról 2014-re 37,9 %-ra emelkedett. ⁽⁵⁾ Annak ellenére, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkezők körében nőtt a munkanélküliség, az EU szintjén e tekintetben mért ráta még mindig sokkal kisebb, mint a legalacsonyabb szintű végzettséggel rendelkezők esetében. Mindemellett e csoport tagjai számára is problémát jelent az alulfoglalkoztatottság és az, hogy túlképzettek a munkaerőpiacon kínált lehetőségekhez képest.

Sok fiatal nemcsak a helyi, hanem globális közösségekben is építi kapcsolatrendszerét: 2014-ben a fiatalok 82 %-a volt tagja valamelyik online közösségi hálózatnak. A fiatalok új formákban, gyakran a közösségi médián keresztül vesznek részt a politikai életben, de az idősebb nemzedékekénél kisebb arányban mennek el szavazni. Ennek ellenére sokan aktív tagjai helyi közösségüknek: 2014-ben minden második fiatal tagja volt legalább egy szervezetnek, és minden negyedik vállalt szerepet önkéntesként. ⁽⁶⁾ A fiatalok szerepvállalásának e differenciált jellege új perspektívába helyezi a polgárság intézményét illetően napjainkban uralkodó szemléletet.

... de a válság új problémákat hozott számukra

Sok fiatal számára nehézséget okoz, hogy minőségi munkahelyet találjon magának, ez pedig komoly akadályt jelent a függetlenség megeremtése során. Habár a 2013-as csúcstól követően a legtöbb tagállamban csökkent az ifjúsági munkanélküliség, a jelenség továbbra is komoly aggodalomra ad okot: 8,7 millió európai fiatal nem tud elhelyezkedni ⁽⁷⁾, és emellett a tartós munkanélküliséggel, illetve a nem önként vállalt részmunkával szembesülő kényszerülők aránya is magas szinten maradt.

Összesen 13,7 millió olyan fiatal van Európában, aki nem foglalkoztatott, és oktatásban vagy képzésben sem részesül (ők az ún. NEET-fiatalok). ⁽⁷⁾ Az elszegényedés és a társadalmi kirekesztődés közel 27 millió fiatalra fenyeget. A fiatalok körében magasabb a szegénységi ráta, mint a teljes lakosságra vetítve, és a nem önként vállalt részmunka, illetve a sokszor hosszabb időszakra kitolódó alkalmi munkavállalás a hosszú távú szegénység kockázatát hordozzák magukban e nemzedék számára. ⁽⁸⁾

⁽²⁾ A részleteket és az elemzést alátámasztó adatforrásokat a fiatalok uniós helyzetét bemutató, SWD(2015)169 jelzetű bizottsági szolgálati munkadokumentum tartalmazza.

⁽³⁾ Hacsak nincs más korosztály megadva.

⁽⁴⁾ A korai iskolaelhagyásra vonatkozó Eurostat-mutató adatai: a 2010-es 13,9 %-ról 2014-ig 11,1 %-ra csökkent az arány a 18–24 éves korcsoportban (azonban továbbra is magas Spanyolországban, Olaszországban, Máltán, Portugáliában és Romániában).

⁽⁵⁾ A 30–34 éves korosztály felsőfokú végzettségű tagjaira vonatkozó Eurostat-adat.

⁽⁶⁾ 408. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés, 2014.

⁽⁷⁾ Eurostat, 2014.

⁽⁸⁾ *Növekvő egyenlőtlenség: egyre fokozódik a fiatalok és a szegények lemaradása (Rising inequality: youth and poor fall further behind)*, OECD, 2014.

Az inaktivitás, a szegénység és a társadalmi kirekesztődés veszélye nem egyenlő mértékben érinti a fiatalokat. Azoknál, akik eleve kevesebb lehetőséggel rendelkeznek, a hátrányok gyakran csak halmozódnak. A migráns háttérű, az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező vagy az egészségügyi problémákkal küzdő fiatalok nagyobb valószínűséggel válnak NEET-fiatallá. ⁽⁹⁾ A migráns szülők Unióban született gyermekei között csaknem 50 %-kal magasabb a munkanélküliségi ráta, mint a többi itt élő fiatal körében. ⁽¹⁰⁾

Egyre nő a szakadék a fiatalok két csoportja között: azok között, akik továbbtanulnak, bíznak abban, hogy állást fognak találni, és részt vesznek a társadalmi, civil és kulturális életben, illetve azok között, akiknek kevés reményük van a kiteljesedésre, és akiket a kirekesztődés és az elszigetelődés kockázata fenyeget.

Ez a megosztottság veszélyezteti a társadalmi összetartozást és a hosszú távú, fenntartható gazdasági növekedést. ⁽¹¹⁾ Európának a népesség elöregedése miatt is sürgősen integrálnia kell a fiatalokat (sokszínűségük tiszteletben tartása mellett).

A megosztott társadalom kevésbé szerencsés helyzetben lévő fiataljai számára az is nehézséget jelent, hogy politikai nézeteiket kifejezésre juttassák. Minél kevésbé képzett valaki és minél kevésbé vesz részt a társadalom életében, annál valószínűbb, hogy a szavazásokon, illetve az önkéntes vagy kulturális tevékenységekben sem fog részt venni. ⁽¹²⁾ A NEET-fiatalok például kortársaiknál kevésbé bíznak a közintézményekben és ritkábban vesznek részt társadalmi vagy civil tevékenységekben.

Egyetlen szakpolitika nem adhat megoldást, de mindegyik szakpolitika hozzájárulhat a megoldáshoz

Minden fiatal megérdemli, hogy azonos lehetőségeket kapjon méltányosság és esély tekintetében, ehhez azonban hosszú távú befektetésre van szükség. Saját hatáskörükben az EU-nak és a tagállamoknak is minden szakpolitikai eszközt be kell vetniük annak érdekében, hogy javítani lehessen a fiatalok kilátásain.

Ahhoz, hogy a nemrégiben mutatkozó fellendülésből hosszú távú és fenntartható növekedés legyen, az EU-nak cselekednie kell a munkahelyteremtés, a növekedés és a beruházások előmozdítása érdekében, és segítenie kell a fiatalokat abban, hogy minőségi munkahelyeken tudjanak elhelyezkedni. Az EU és a tagállamok erőfeszítéseit támogatja az ifjúsági garancia rendszere ⁽¹³⁾, az Európai Szociális Alap és az európai beruházási terv is.

A foglalkoztatottság elengedhetetlen feltétele a társadalmi befogadásnak, de önmagában nem elegendő annak eléréséhez. Az oktatás és a képzés segíthet a fiataloknak a munkaerőpiacon szükséges készségek elsajátításában, hozzájárulhat az egyenlőtlenségek áthidalásához, és előmozdíthatja a társadalmi felemelkedést. Ahhoz, hogy érvényre juttassuk az ágazatban rejlő e potenciált, sürgősen be kell ruháznunk magába az ágazatba és korszerűsíteniünk kell azt. ⁽¹⁴⁾ Az iskolai falain kívül folytatott ifjúságpolitika is segítséget nyújthat a fiataloknak abban, hogy az élethez és a munkába álláshoz szükséges készségspektrumra szert tegyenek.

Meg kell teremteni a fiatalok számára a lehetőséget arra, hogy befogadó és sokszínű közösségben nőjenek fel, amely Európa demokratikus értékeire, a jogállamiság elvére és az alapvető jogok tiszteletben tartására épül. A tolerancia, a sokszínűség és a kölcsönös tisztelet kultúrájának megőrzése érdekében az uniós biztonsági stratégia intézkedéseket fogalmazott meg a szélsőséges erőszak kiváltó okainak kezelésére és a radikalizálódás megelőzésére, és ez magában foglalja a fiatalok társadalmi bevonását és társadalmi részvételének erősítését is. ⁽¹⁵⁾ Az idén történt párizsi és koppenhágai terrortámadások után még sürgetőbbé vált ennek az összetett problémakörnek a kezelése. Az uniós oktatási miniszterek és a Bizottság 2015 márciusában Párizsban nyilatkozatot fogadtak el, amelyben elkötelezték magukat amellett, hogy további lépéseket tesznek az európai értékek megóvása érdekében.

3. Uniós és tagállami intézkedések a 2013–2015-ös időszakban ⁽¹⁶⁾

3.1. Uniós intézkedések: foglalkoztathatóság, befogadás és részvétel

Intézkedések az uniós szakpolitikai területeken

Az ifjúsági foglalkoztatás és foglalkoztathatóság a 2013–2015-ös időszakban is kiemelt prioritás volt.

⁽⁹⁾ NEET-fiatalok, Eurofound, 2012 és OECD, 2015.

⁽¹⁰⁾ A bevándorlók integrációjának mutatói – Beilleszkedés 2015 (*Indicators of immigrant integration – Settling in 2015*), az OECD és az Európai Bizottság közös tanulmánya.

⁽¹¹⁾ Egy csónakban evezünk: Miért kedvez mindenkinek a kisebb mértékű egyenlőtlenség? (*In it together: why less inequality benefits all*), OECD, 2015. május.

⁽¹²⁾ 408. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés, 2014.

⁽¹³⁾ A Tanács ajánlása az ifjúsági garancia létrehozásáról (HL C 120., 2013.4.26., 1. o.).

⁽¹⁴⁾ Oktatás és képzés 2020: közös jelentés, COM(2015) 408.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 185.

⁽¹⁶⁾ A nyitott koordinációs módszer ifjúságpolitikai alkalmazásával kapcsolatos további részletek az SWD(2015)168 jelzetű bizottsági szolgálati munkadokumentumban találhatóak: http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm

Az oktatási eredmények javítása érdekében a tagállamok számos intézkedést hoztak az európai szemeszter keretében, hogy az Európa 2020 stratégia kiemelt céljainak elérésére törekedve csökkentsék a korai iskolaelhagyók arányát és elősegítsék a felsőfokú végzettség megszerzését. A tagállami erőfeszítéseket támogatta az oktatás és a képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszere, valamint az Erasmus+ program is. A nem formális és informális tanulás útján szerzett tanulási eredmények validációjáról szóló tanácsi ajánlást követve a tagállamok 2012 óta olyan intézkedéseket kezdtek bevezetni, amelyek lehetővé teszik, hogy a fiatalok a formális oktatás rendszerén kívül szerzett tudásukat a lehető legjobban tudják használni.

Az EU és a tagállamok az oktatásból a munka világába való átmenet megkönnyítése révén is igyekeztek csökkenteni az ifjúsági munkanélküliséget. 2013-ban bevezetésre került az ifjúsági garancia néven ismert strukturális keretrendszer, melynek célja, hogy a fiatalok az iskolai tanulmányaik befejezését vagy a munkahelyük elvesztését követő négy hónapon belül állásajánlatot kapjanak, illetve további oktatásban, tanulószerveződéses gyakorlati képzésben vagy szakmai gyakorlaton vehessenek részt. Az ESZA és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés keretében legalább 12,7 milliárd eurót különítettek el a fiatalok aktivizálására és foglalkoztatására. A 2014–2020-as időszakban az Unió az ESZA révén körülbelül 27 milliárd eurót fordít oktatási intézkedésekre. Közvetetten segíteni fogja a fiatalokat az a 11 milliárd euro összegű, szintén az ESZA-ból nyújtott finanszírozás is, amely egyéb kezdeményezésekre, például a foglalkoztatási szolgálatok korszerűsítésére vagy az önfoglalkoztatás támogatására irányul. Az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés keretében hozott intézkedések várhatóan elő fogják mozdítani a különböző intézmények és szolgálatok közötti együttműködést, és ezzel a NEET-fiatalok integrált módon való támogatását.

2013-ban jött létre A Tanulószerveződéses Gyakorlati Képzés Európai Szövetsége, melyet a magánszektor is támogat, 2014 óta pedig a szakmai gyakorlatok minőségi keretrendszeréről szóló tanácsi ajánlás⁽¹⁷⁾ is segíti a minőségi oktatás megvalósítását és a tisztességes munkakörülmények megteremtését. A Bizottság az állásajánlatokkal kapcsolatos információk megosztására szolgáló EURES rendszer keretében javította a fiatal álláskeresőknek szóló tájékoztatás minőségét, és elindította „Az első EURES-állásod” elnevezésű kezdeményezést a fiatalok külföldi elhelyezkedésének elősegítése érdekében.

Az európai biztonsági stratégia és a párizsi nyilatkozat mellett a tagállamok számos lépést tettek annak érdekében, hogy erősítsék a fiatalok valamennyi csoportjának társadalmi befogadást és részvételét. A Bizottság többek között az európai ifjúsági hét keretében is igyekezett arra ösztönözni a civil társadalmat, hogy tegyen többet a befogadás, a polgári szerepvállalás és a kultúrák közötti párbeszéd területén. Mindezen területek az Erasmus+ program révén még nagyobb mértékű finanszírozásban fognak részesülni. Ezek az erőfeszítések kiegészítik az EU által finanszírozott, a radikalizálódással foglalkozó információs hálózat tevékenységét – a hálózat a radikalizálódás visszaszorításában a fő hangsúlyt az oktatás megelőző szerepére, valamint a kritikus gondolkodást elősegítő és a demokratikus értékeket átadó nevelésre helyezi. Ebben az összefüggésben a Bizottság régóta hangsúlyozza egyrészt azt, hogy a fiatalokat arra kell ösztönözni: fogadják kritikusan a szélsőséges megnyilvánulásokat⁽¹⁸⁾, másrészt azt, hogy az Erasmus+ program kitűnő lehetőséget kínál az érdekelt felek közti partnerségek és a tanulmányi mobilitás támogatására, és ezzel végeredményben segít felvértezni a fiatalokat a szélsőséges nézetekkel szemben⁽¹⁹⁾.

Konkrét ifjúságpolitikai intézkedések

Az uniós együttműködés középpontjában a társadalmi befogadás és a fiatalok szerepvállalásának ösztönzése áll, ami magában foglalja a jogok érvényesítésének és a politikai részvételnek a támogatását is. A Tanács arra hívta fel a figyelmet, hogy az ifjúságpolitikának nagyobb mértékben kell hozzájárulnia az Európa 2020 stratégia céljainak megvalósításához, és megerősítette azon szándékát, hogy elősegíti a NEET-fiatalok társadalmi befogadást és a fiatalok vállalkozói készségeinek fejlesztését.

Az ifjúsági munka 2013 óta kitüntetett szerepet tölt be az uniós ifjúságpolitika témái között. Egy bizottsági tanulmány rámutatott, hogy az ifjúsági munka több szempontból is értéket képvisel a fiatalok életében⁽²⁰⁾; 2015-ben az ifjúsági munkával foglalkozó második európai konferencia meghatározta a terület legégetőbb problémáit, és az ifjúsági munkáról szóló európai stratégia kidolgozására szólította fel az illetékeseket⁽²¹⁾. Mindemellett a Tanács felkérte a Bizottságot, hogy a szakértői csoport vonatkozó tanulmányainak és munkájának eredményei alapján mérlegelje egy az ifjúsági munkáról szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslat előterjesztését.

Azon aggodalmak fényében, miszerint a fiatalok elutasítják a társadalmi részvétel hagyományos formáit, a Bizottság adatgyűjtésbe kezdett⁽²²⁾, amelynek eredményei azt mutatják, hogy a fiatalok igenis szívesen vesznek részt a társadalmi életben, de több és *különböző* részvételi csatornát igényelnének. Most a politikai döntéshozókon a sor, hogy erre az igényre megfelelő választ adjanak. E szakpolitikai intézkedésekhez keretként szolgál az az idén elfogadott tanácsi állásfoglalás is, amely azzal foglalkozik, miként lehetne ösztönözni a fiatalok politikai részvételét Európa demokratikus életében.

⁽¹⁷⁾ HL C 88., 2014.3.27., 1. o.

⁽¹⁸⁾ COM(2013) 941 – A terrorista radikalizálódás és az erőszakos szélsőségesesség megelőzése: Az EU válaszána megerősítése.

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

⁽²⁰⁾ *Az ifjúsági munka értéke az Európai Unióban (Value of Youth Work in the EU)*, tanulmány, 2014.; szakértői jelentés az ifjúságban rejlő kreatív és innovatív lehetőségekről, valamint az ifjúsági munkával kapcsolatos minőségi megközelítésekről.

⁽²¹⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf>

⁽²²⁾ *Az ifjúság részvétele a demokratikus életben (Youth participation in democratic life)*, tanulmány, 2013.

A politikától a kézzelfogható változásokig: Erasmus+

Az EU 2014-ben indította útjára az Erasmus+ oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramot. Az Erasmus+ 14,7 milliárd eurós költségvetéssel rendelkezik a 2020-ig tartó időszakra, és ebből az összegből négy milliárd fiatal és oktató tanulási célú mobilitását támogatja. A költségvetés 10 %-át ifjúsági tevékenységekre különítették el, ebből az összegből körülbelül 400 000-en vehetnek részt ifjúsági cserékben és 100 000-en az európai önkéntes szolgálat tevékenységében. Ez 80 %-os növekedést jelent a Fiatalok lendületben program korábbi finanszírozásához képest.

Az Erasmus+ program lehetővé teszi, hogy a korábbinál szorosabb kapcsolat jöjjön létre a szakpolitikák és a programok között. Támogatást nyújt az oktatási szolgáltatók közötti stratégiai partnerségek kialakításához, ami ösztönzőleg hat az ágazatok közötti együttműködésre. A Youthpass⁽²³⁾ továbbra is elősegíti a nem formális és informális tanulás elismerését: a nemzeti ifjúsági ügynökségek a program elindulása óta közel 250 000 tanúsítványt bocsátottak ki. A Youthpass hatásának szélesebb körű érvényesítése érdekében a Tanács azt javasolta, hogy más ágazatokban is vezessék be ezt az eszközt, és kapjanak támogatást a Youthpass nyomán elindult nemzeti elismerési eszközök is.

A megcélzott személyek körének bővítése

A Bizottság online és offline eszközök segítségével is igyekszik jobb tájékoztatást nyújtani a fiataloknak az uniós szakpolitikák és programok által kínált lehetőségekről. Ennél is fontosabb, hogy a Bizottság igyekszik meghallgatni a fiatalok nézeteit és elképzeléseit. A 2014-ben 1,5 millió egyedi látogatót számláló európai ifjúsági portál a tájékoztatási tevékenységek fő pillérévé vált – a portál a határokon átnyúló önkéntes lehetőségekről nyújt tájékoztatást, és az állás- és szakmai gyakorlati lehetőségeket kínáló EURES-portállal is összeköttetésben áll. A Bizottság 2015-ben az európai ifjúsági hét során ötletbörzék keretében gyűjtötte össze a fiatalok elképzeléseit; a kezdeményezés eseményeivel 137 000, közösségi médiafelületein pedig 1,2 millió főt sikerült megszólítani.

A Bizottság tovább kívánja javítani az európai ifjúsági portál és az egyéb online platformok kialakítását és szolgáltatásait. Ezenkívül szorosabban együtt fog működni a fiatalokkal közvetlen kapcsolatban lévő hálózatokkal, például az 1 200 információszoftáratási szakembert tömörítő Eurodesk hálózattal.

3.2. Tagállami intézkedések

A tagállamok egyre inkább átfogó ifjúsági szakpolitikákat követnek, melyek középpontjában elsősorban a foglalkoztatás, a társadalmi és civil befogadás áll. Számos tagállami intézkedés született a fiatalok munkaerő-piaci integrációja érdekében, gyakran az ifjúsági garancia keretében, az ESZA és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés uniós forrásainak felhasználásával. 2014-ben ezenkívül 18 kisebb kísérleti projektre is sor került a Bizottság közvetlen támogatásával. Valamennyi tagállam benyújtotta az ifjúsági garanciával kapcsolatos végrehajtási tervét. A végrehajtás terén elért eredmények értékelésére az európai szemeszter keretében kerül sor. A legtöbb tagállam bevonta a végrehajtásba az ifjúsági szervezeteket, kétharmaduk esetében pedig az ifjúsági szolgáltatók részt vettek az ifjúsági garancia keretében létrehozott partnerségekben.

A fiatalok körében tapasztalható növekvő társadalmi kirekesztődésre válaszul szinte valamennyi tagállam intézkedéseket hozott a NEET-fiatalok társadalmi befogadásának fokozása érdekében. A legtöbb tagállam igyekezett javítani a fiataloknak a minőségi szolgáltatásokhoz való hozzáférésén, és a tagállamok 80 %-a támogatta az ifjúsági munkát és az ifjúsági központokat. A költségvetési megszorítások azonban egész Európában hátrányosan érintették az ifjúsági munka területét⁽²⁴⁾, holott az elszegényedés és a társadalmi kirekesztődés által fenyegetett fiatalok arányának növekedése még inkább alátámasztja a beavatkozás szükségességét.

A társadalmi részvétel tekintetében 27 tagállam dolgozott ki mechanizmusokat a fiatalokkal való párbeszéd erősítésére, 25 tagállam nyújtott állami támogatást ifjúsági szervezeteknek, a tagállamok kétharmada pedig ösztönözte az online média használatát, és nagyobb teret biztosított a vitához. Bár a tagállamok a társadalmi-gazdasági élet teljes körét érintően igyekeztek megszólítani a fiatalokat, egyes csoportok társadalmi részvétele tartósan alacsony, ezért a politikai döntéshozóknak minden szinten nagyobb erőfeszítéseket kell tenniük az alulreprezentált csoportok bevonása érdekében.

4. Az ifjúságpolitikai együttműködési keret működése a 2013–2015-ös időszakban: irányítás és végrehajtás

Az együttműködési keret végrehajtásáról szóló tagállami jelentések szilárd alapot biztosítanak az uniós szintű ifjúságpolitikai együttműködés folytatásához. A keret révén – a megszerzett információknak és a tapasztalatcserének is köszönhetően – sikerült továbbfejleszteni a nemzeti ifjúsági stratégiákat és előbbre vinni a fiatalok támogatására irányuló ágazatközi együttműködést.

⁽²³⁾ A Youthpass az ifjúsági munka keretében történő nem formális és informális tanulás elismerésére szolgáló eszköz, amelyet az Erasmus+ program ifjúsági része által támogatott projektek kapcsán alkalmaznak. <https://www.youthpass.eu/hu/youthpass/>

⁽²⁴⁾ Az ifjúsági munka értéke az Európai Unióban (*Value of Youth Work in the EU*), tanulmány, 2014.

Annak érdekében, hogy még eredményesebben lehessen végrehajtani a keretet, a Bizottság és a tagállamok az ifjúsági területen kívül is javíthatnák a releváns adatok és egyéb tapasztalatok megosztását, és egyúttal alapul használhatnák azokat egy eredményorientáltabb ifjúságpolitika kialakításához. Mindkét intézkedés elősegítené, hogy a fiatalokkal kapcsolatos kérdések helyet kapjanak más szakpolitikákban is. Uniós szinten diverzifikálni lehetne az egymástól való tanulást például további, a társaktól való tanulásra irányuló lehetőségek létrehozásával, amelyek a tagállamok különböző igényeihez illeszkednének. Nyitottabbá kell tenni a fiatalokkal folytatott strukturált párbeszédet.

A keret fő tevékenységeit és eszközeit az alábbi rész ismerteti részletesen.

Az együttműködési keret szerepe a stratégiák meghatározásában

A keret határozott lendületet adott a nemzeti ifjúsági stratégiáknak. 2010 óta szinte minden tagállam vezetett be új kezdeményezéseket vagy eszközöket ezen a területen. A tagállamok kétharmadában a keret megerősítette a nemzeti ifjúságpolitika prioritásait, és egyharmadukban a helyi és regionális szintre is hatással volt. 11 tagállam a kerettel összhangban új irányt szabott nemzeti ifjúságpolitikájának.

A keret az ágazatközi együttműködést is elősegítette. Szinte minden tagállamban működik intézményesített mechanizmus az ifjúságpolitika ágazatközi megközelítésének biztosítása érdekében, például minisztériumközi struktúrák és rendszeres minisztériumközi megbeszélések formájában.

A Tanács első uniós ifjúsági munkaterve (2014–2015) azt a célt fogalmazta meg, hogy lendületet kell adni a keret végrehajtásának, és a legtöbb tagállam részt vett az erre irányuló tevékenységekben. Huszonhárom tagállam úgy vélte, hogy a munkaterv sikeresen teljesítette célját és jól tükrözte a nemzeti prioritásokat, néhány tagállam azonban a kilencéves kerethez képesti inkoherens vagy párhuzamos megközelítések kockázatára hívta fel a figyelmet.

Mennyiségi és minőségi fejlődés a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal terén

Az európai fiatalok helyzete rendszeres mérések tárgya, e mérések alapjául pedig a fiatalokat érintő körülményekre vonatkozó, 41 mutatóból álló eredménytábla szolgál. ⁽²⁵⁾ A tagállamok egyre nagyobb mértékben használják ezeket a mutatókat, bár ez az előrelépés még nem vezetett rendszerszintű, eredményorientált ifjúságpolitikák kidolgozásához.

Az Eurostat és az EUROFOUND mutatói és egyéb adatai, valamint a Bizottság és az Európa Tanács közötti együttműködés – mindenekelőtt az európai ifjúságkutatók csoportja által készített elemzések révén – segítik a tagállamokat és a Bizottságot abban, hogy felismerjék az új tendenciákat, és azoknak megfelelően módosítsák a prioritásokat.

A Bizottságnak és a tagállamoknak – az ifjúságpolitika keretein kívül is – meg kell osztaniuk ezeket az adatokat a fiatalokkal foglalkozó érdekelt felekkel. Uniós szinten az új ifjúsági monitor ⁽²⁶⁾ felhasználóbarát online hozzáférést biztosít az említett adatokhoz. 2016-tól kezdődően egy új, ifjúsági Wiki naprakész információkat fog nyújtani az ifjúsággal kapcsolatos nemzeti szakpolitikákról, jogszabályokról és programokról. Ezt az ifjúsági garancia monitorozására szolgáló új mutatórendszer fogja kiegészíteni, melynek első adatai várhatóan 2015 végén fognak rendelkezésre állni.

Egymástól való tanulás és tapasztalatszerzés

A tagállamok sokat tanultak egymástól, elsősorban a szakértői csoportokban való részvétel révén. A 2013–2015-ös időszakban a szakértők a következő témákkal foglalkoztak: a fiatalokban rejlő kreatív és innovatív képességek támogatásának módjai, az ifjúsági munka hozzájárulása a fiatalokat érintő, a válság által előidézett problémák megoldásához és az ifjúsági munka minősége. Az eredményeket a Tanács felhasználta saját munkájához, és azok napirendre kerültek az európai oktatási, képzési és ifjúsági fórum megbeszélésein is. ⁽²⁷⁾ Az ifjúsági munkáról szóló 2015. évi jelentés ⁽²⁸⁾ alapul szolgált az ifjúsági munkának a társadalmi kohéziót előmozdító erősítéséről szóló tanácsi következtetésekhez ⁽²⁹⁾, amelyekben a Tanács egy az ifjúsági munkával foglalkozó nemzeti szervezeteknek szóló, minőséggel kapcsolatos hivatkozási és iránymutatási eszköz létrehozását sürgette.

A tagállamok egymástól való tanulását segítették a Bizottság és az Európa Tanács közötti partnerség keretében szervezett tevékenységek, valamint a tagállamok kisebb csoportjai által szervezett, a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdésekről, például a helyi ifjúsági munkáról szóló, célzott tapasztalatszerések is.

⁽²⁵⁾ SEC(2011) 401.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm.

⁽²⁷⁾ A Tanács állásfoglalása a 2014–2015-ös időszakra szóló uniós ifjúsági munkaterről, 2014. május 20.

⁽²⁸⁾ Minőségi ifjúsági munka – Közös keretrendszer az ifjúsági munka továbbfejlesztéséhez (Quality Youth Work – A common framework for the further development of youth work), http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf

⁽²⁹⁾ 2015. május.

Az egymástól való tanulásban rejlő lehetőségek teljes körű kiaknázása érdekében a következő munkatervben rögzíteni kell egy, az információkhoz és a tevékenységek eredményeihez való hozzáférést elősegítő, rugalmas keretrendszer kidolgozását is. Ez ösztönözní tudná a megállapítások gyakorlatban való felhasználását, és segítené a közös érdekekkel rendelkező felek együttműködését.

Strukturált párbeszéd: a megcélzott személyek körének bővítése és a párbeszéd helyének megszilárdítása a politikai stratégiában

A politikai döntéshozók, a fiatalok, és a fiatalok képviselői között zajló uniós strukturált párbeszédet széles körben ígéretes eszköznek tartják a fiatalok nézeteinek megismerésére. A strukturált párbeszéd az első 18 hónapos ciklusában (amely 2011-ben zárult) hozzájárult az ifjúsági munkanélküliséggel kapcsolatos, későbbi uniós kezdeményezések kidolgozásához. A 2013–2015-ös időszakban a párbeszéd a társadalmi befogadásra és a fiatalok szerepvállalásának ösztönzésére irányult, és a párbeszéd keretében született ajánlásokkal később a Tanács is foglalkozott.

2013 óta a strukturált párbeszéd folyamatosan fejlődött, és ma már stabilabb helye van az ifjúságpolitikai stratégiában. A résztvevők száma több mint kétszeresére nőtt, és a legutóbbi ciklusban hozzávetőleg 40 000 fiatal válaszolt a kérdésekre, sokan közülük nagyobb csoportok nevében. Az uniós párbeszéd a kialakulóban lévő nemzeti párbeszédre is hatással van.

A strukturált párbeszédben rejlő lehetőségeket azonban még nem sikerült teljes mértékben kiaknázni: a párbeszéd még nem éri el a kevesebb lehetőséggel és gyengébb politikai képviselettel rendelkező fiatalok szélesebb körét. A Bizottság a nemzeti erőfeszítéseket támogató Erasmus+ ösztöndíjakkal és egy 2014-ben indított online konzultációs eszközzel kívánja ösztönözni a nagyobb célközönség elérését. További kihívást jelent annak nyomom követése, hogy a párbeszéd eredményei miként épülnek be az uniós és a nemzeti szakpolitikákba. Emellett az elszámoltathatóság követelményének való megfelelés, valamint annak érdekében, hogy a fiatalokat hosszú távú részvételre lehessen ösztönözni, a politikai döntéshozóknak minden szinten törekedniük kell arra, hogy jobb visszajelzést adjanak a fiatalok válaszaira az európai ifjúsági portálon és a nemzeti munkacsoportokon keresztül. A 2015. évi uniós ifjúsági jelentésnek, valamint az uniós ifjúságpolitikai együttműködés keret jelenleg zajló időközi értékelésének a megállapításai hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a strukturált párbeszéd a jövőben eredményesebben legyen.

5. Az uniós ifjúsági együttműködés jövőbeli iránya (2016–2018)

Egyenlő oktatási, foglalkoztatási és részvételi lehetőségek befogadó közösségekben

Az EU politikai prioritásai, a keret végrehajtásáról szóló tagállami jelentések, valamint az összegyűjtött adatok és tények alapján az együttműködési keret következő munkaciklusának az alábbi szempontokat kell a középpontba helyeznie:

- valamennyi fiatal társadalmi befogadásának növelése, az alapvető európai értékekre is figyelemmel,
- valamennyi fiatal részvételének erősítése az európai demokratikus és civil életben,
- a fiatalekból a felnőttkorba való átmenet és különösen a munkaerő-piaci integráció megkönnyítése.

E prioritásokra tekintettel, és szem előtt tartva, hogy a tagállami és bizottsági fellépésnek valamennyi fiatalra ki kell terjednie, az alábbi csoportokra kiemelt figyelmet kell fordítani:

- a kirekesztődés kockázata által érintett fiatalok,
- a nem foglalkoztatott, valamint oktatásban és képzésben sem részesülő (ún. NEET) fiatalok,
- a migráns háttérű fiatalok, ideértve az újonnan érkezett bevándorlókat és a fiatal menekülteket.

A Bizottság és a tagállamok – többek között az uniós ifjúsági munkaterv alkalmazásával, a keret eszközeinek felhasználásával és adott esetben egyéb szakpolitikai területek bevonásával – intézkedéseket fognak hozni ezeken a területeken azzal a céllal, hogy:

- előmozdítsák a társadalmi befogadást, illetve a fiatalok társadalmi és civil tevékenységekbe való teljes körű bevonása érdekében támogassák a különböző háttérrel rendelkező – és különösen a hátrányos helyzetű – fiatalok elérését célzó gyakorlatokat,
- növeljék az ifjúsági munka, valamint a fiatalokkal foglalkozó szervezetek és hálózatok kapacitását arra, hogy támogatni tudják a befogadást és segíteni tudják a fiatalokat a társadalmi részvételben, az önkéntességben és a pozitív közösségi változások előmozdításában,
- ösztönözzék a minőségi ifjúsági munka elismerését és azon képességének továbbfejlesztését, hogy meg tudja szólítani a fiatalokat és reagálni tudjon a felmerülő társadalmi, magatartásbeli és technológiai változásokra,
- támogassák a demokratikus folyamatokban való részvétel új formáit és a politikai döntéshozatalhoz online és offline eszközök révén való hozzáférést,

- elősegítsék az olyan új és szükséges készségek megszerzését, mint a polgári szerepvállalás, a médiaműveltség és digitális jártasság, a kritikus gondolkodás és az interkulturális megértés,
- fokozzák a fiatalok azon képességét, hogy érvényesíteni tudják alapvető jogait, valamint hogy a gyakorlatban is megkülönböztetésmentes és interkulturális megértésről adjanak tanúbizonyságot,
- támogassák az önkéntességet, mint a tanulást és a polgári szerepvállalást ötvöző formát, többek között az olyan uniós programokon keresztül, mint az európai önkéntes szolgálat és az önkéntes humanitárius segítségnyújtást célzó új európai kezdeményezés ⁽³⁰⁾; erősítsék meg a nemzeti és nemzetközi szereplők tevékenységeinek egymást kiegészítő jellegét, hogy ezzel is elősegítsék a határokon átnyúló önkéntességet, valamint a nemzeti önkéntes tevékenységek és az európai önkéntes szolgálat jobb összekapcsolását.

E prioritásokra figyelemmel a fiatalokkal folytatott uniós strukturált párbeszédnek elő kell segítenie valamennyi fiatal befogadását egy toleráns, sokszínű és demokratikus társadalomba. A következő párbeszédnek a fiatalok sokkal szélesebb körét kell megszólítania, különösen azokat, akik ezidáig nem vettek részt a párbeszédben, és ehhez többek között olyan, megszerűbb eszközöket kell alkalmazni, amelyek illeszkednek a fiatalok igényeihez és szokásaihoz.

Az ifjúságpolitika helye a szélesebb körű uniós stratégiában

Az ifjúságpolitika elszigetelten nem lehet működőképes. Elengedhetetlen, hogy együttműködés jöjjön létre az ifjúságpolitika és a többi területre, így többek között a foglalkoztatásra, az oktatásra, a képzésre, az egészségügyre és jólétre, a kultúrára, a digitális médiára, a fenntartható fejlődésre, a polgári szerepvállalásra és a sportra vonatkozó szakpolitika között.

Az együttműködési keret mechanizmusai elősegíthetik ezt a közös munkát. Az uniós munkaterv keretében a Bizottság és a tagállamok továbbfejleszthetik és tökéletesíthetik az ágazatközi struktúrákat és munkamódszereket. Ez hozzá fog járulni az ifjúságügy átfogó céljainak eléréséhez: ahhoz, hogy több és egyenlőbb esélyt kínáljunk a fiataloknak az oktatás és a munkaerőpiac területén, és hogy elősegítsük az aktív polgári szerepvállalást, a társadalmi befogadást és a szolidaritást valamennyi fiatal körében.

Az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködésnek a fiatalokat érintő kérdésekkel foglalkozó szélesebb körű politikai stratégia részét kell képeznie. Ahhoz, hogy mindennek tényleges hatása legyen, a politikai döntéshozóknak uniós és tagállami szinten is együtt kell működniük a helyi szakemberekkel, szolgáltatókkal, oktatókkal és vállalkozókkal, hogy ezáltal mozgósítani lehessen az erőforrásokat és a finanszírozási forrásokat, és a fiatalok kritikus tömegét lehessen megszólítani. Az érdekelt feleknek arra kell törekedniük, hogy innovatív megoldásokat dolgozzanak ki azon összetett jelenségre, amely a kirekesztődéssel, a marginalizálódással és a társadalmi szerepvállalás hiányával jellemezhető.

Végül pedig sürgősen fokozni kell az erőfeszítéseket ezen a területen. Ahhoz, hogy több fiatal számára kínálhassunk valós lehetőséget arra, hogy közösségük teljes értékű és elkötelezett tagjai legyenek, a kihívás jelentősége miatt átfogó megoldásra van szükség. Mindez olyan koherens szakpolitikai stratégiát igényel, amelyet az Erasmus+ program, az ifjúsági garancia és a nagyobb célközönséget elérő uniós finanszírozási eszközök (például az ESZA és az ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés) is támogatnak. A nemzeti és regionális erőforrásokat is a lehető legnagyobb mértékben ezen erőfeszítések szolgálatába kell állítani.

⁽³⁰⁾ Annak ellenére, hogy az európai önkéntes szolgálat kedvezményezettjeinek száma megkétszereződött, a határokon átnyúló önkéntes tevékenységek iránt továbbra is csekély az érdeklődés.